

Deset let kasneje je moja mati obdela. Takrat sem bil tako dozorel, poln spoznanja in učenosti, kakor so vsi dvajsetletni fantje. Ni je bilo sence, ki bi jo z lahkoto mo bil obsončil; vse je bilo v meni dovršeno, do kraja dognano, za zmerom utr-

Domače vesti

Obnova

Odkar »ni več komunistov«, odkar je zaprta Delavska zbornica in ne nadlegujejo več rdeči delavstva s svojimi organizacijami in s svojimi predlogi ter so strokovne organizacije vzele v zakup fašisti in narodnjaki se zdi, da delavstvo nima nobene potrebe več, da ni brezposelno in da vlada med njim največje zadovoljstvo in blaženi mir. Kdo bi se upal zburjati temu delavstvu nova poželjenja in nove iluzije? Kdo bi se upal kaliti ta blaženi mir? Tega so možni le večni nezadovoljstvi, neži, le oni, ki iščejo vedne nemire in kovačo kapitalizem ljudskega trpljenja. Da, nihče drugi ni tega zmožen kot komunisti. Poglejmo, ako imajo komunisti za to kaj razloga.

Industrija, ki je dajala navadno tržaškemu delavstvu največ zaslužka, je kovinarska industrija. Tržaški kovinarji in mehaniki so zaposleni v Tehničnem zavodu (Stabilimento tecnico), Lloydovi ladjedelnici, ladjedelnici sv. Marka in v o. ni sv. Roka ter v tržaški ladjedelnici. Ko so ti zavodi delali relativno normalno in je funkcionirala še rdeča organizacija t. j. pred enim letom, je delalo v teh zavodih kakih 11.000 delavcev. Od teh dela danes približno kakih 5000. In še ti ne delajo cel teden, ampak samo parkrat na teden, vrste se na delu no turnusih. Vsi drugi so brezposelnost ali pa so šli v samega zadovoljstva s trebuchom za kruhom; eni v Jugoslavijo, drugi v Francijo, tretji v Ameriko in še drugod. Za one ki so ostali zaposleni so fašisti poskrbeli, da se je njih plača skrbila na najnižjo stopnjo. Ko so lani in predlanskim vodili pogajanja z delodajalci rdeči so plače kovinarjev znašale od L 28—30 dnevno. Danes pa je le neznatna manjšina delavcev s plačo, ki presega L 20 in dosega višino L 24, večina delavcev dobiva plačo pod L 20.

Preteklo soboto so zastopniki fašistovskih sindikatov sklenili z zvezo industrialcev delovno pogodbo, ki stopi v veljavo s 1. julijem. Po tej pogodbi je sprejeto na delo zopet 1500 delavcev v ladjedelnico sv. Marka, delavci v Lloydovi ladjedelnici na naj bi delali cel teden, mesto kot dosedaj, le parkrat na teden. Delali bodo lahko zopet kovinarji, toda po še bolj znižanih plačah. To pa so hoteli ravno industrialci doseči z reakcijo: prisiliti delavstvo na gladom in brezposelnostjo na sprejem znižanja plač. V tem tiči tudi ves uspeh fašistovskih sindikatov in vsa tajnost fašistovske obnove. To priznava fašisti sami.

V Trstu bo šlo torej s 1. julijem delat zopet 1500 kovinarskih delavcev. Ampak istega dne, ko je bilo to sklenjeno v Trstu, je bil zopet arzenal v Pulju in je bilo za en teden odpuščenih 2400 delavcev. Od teh bo po preteku tega roka sprejetih zopet na delo, začasno pa, 1800 delavcev, ostalih 600 bo na povečalo število brezposelnega juliskega delavstva, ki znaša nad 3000. In kdo ve, ako ne namerjujejo tudi v puljskem arzenalu znižati plače delavcem, kakor so storili to v Trstu?

Gotovno pa je, da med odpuščenimi bo večina delavcev, ki so našega mišljenja in morajo radi tega pretrpeti osvoje kapitalizma.

Železničarje, ne samo one Julijske Benečije, ampak cele države, je zadela pred kratkim huda udrca. Bilo jih je odpuščenih definitivno z dela 3000 in sicer z utemeljevanjem, da so »proizvajali malo«, t. j. da so nesposobni delavci, kar naj bi tem sedaj brezposelnim železničarjem onemogočilo dobiti si službe kje drugje. Seveda je gornja motivacija brez podlage in naravnost zlobna. Večina teh 3000 železničarjev je bilo odpuščenih le zato, ker so kot člani svoje strokovne organizacije stali na mestu in se niso hoteli podati nasilnostim trobarvnih sindikatov. V Rimu so imeli odpuščeni železničarji javen šod, kjer so sklenili boriti se do konca za popravno storitveno jim krivice. Tozadevno je bilo predloženih ministrstvu, če več interpelacij, tudi komunistični poslanci so predložili svojo.

Jeno. Edini moj dvom, edina moja skrb in nadloga je bila ženska. Da me je kdo vprašal, če zahtevam k maši in k spovedi, če molim zvečer in jutraj, bi se mi bil smejal. Moj ponos je bil, da sem šolsko mešo zamenjal in da na cesti nisem pomeš zamažanih, da sem se lahko zdravih kateheta. Moje srce je bilo težko, moja glava polna skrbi, moja suknja premojena, ali rekel sem »kaj mi vsakdanjost, dosega sem spoznanja«. Tresel sem se od mraza in žalosti, oči so me skelele od prijetnih solz, ali zapisal sem besedo: »Kralji in cunjahle«.

Tako je bilo ob tistem času, ko je moja mati obolela.

Ker sem bil razumen dvajsetleten fant, sem takoj videl, da bolezen ne bo kmalu pri kraju in da se bo treba pripraviti. Zato sem zbral svoje pesmi in sem jih prodal. Računal sem, na vem zakaj, da vstane mati čez poln mesec, ne prej, ne kasneje; da vstane, nisem dvomil.

Minil je teden, minilo jih je troje.

Ko je minil tretji teden, v soboto zvečer je bilo, je mati počasi odprla glavo in mi je pogledala v obraz z veselimi očmi.

»Ali si molil nocoj?«

Tudi jaz sem jo pogledal tako veselo, kakor pogleda dorasel človek neizkušene, ljubeznivega otroka, ter sem jo počel po licih, ki so bila vroča in polna.

»Molit sem, matič«.

Tako laže dorasel človek neizkušene mu otroku.

Zatisnila je oči; odšel sem jo do vratu in sem jo pritisnil stopil iz sebe.

Znal je bila topla, topla jesenska noč; zvečala se sijala; toliko jih je bilo, da sem od žarke svetlobe komaj razločil sivo nebo samo. Kakor sem gledal, se je bilo čelo to svetlo nebo zmerom nize ter se je v nedoglednost razmikalo na obziru; in zdela se mi je, da se vzpenjam v bleščeča nizava sam, da se moje noge ne dotikajo več trde zemlje.

Bolesten vzdih se je oglasil iz izbe. Stopil sem v vežo in sem tihci odprl dur. Mati me je pozdravila z očmi, ki so bile čiste, jasne, ali tako trudne in odane, da me je izpreletelo do srca. Na nizi je gozla sveča; dremotna luč je sijala na materin beli obraz.

»Kod si hodil, da te ni bilo tako dolgo?«

»Ali je že blizu jutro?«

»Zgoden večer je še, matič«.

»Zunaj je dež... trkalo je na okno...«

»Lep večer je zunaj, vse zvezde svetijo!«

Mati se je zamislila.

»Zdaj sem kakor na drugem svetu. Meni sivo jutro, vam zlat večer; meni je senčni dež, vam zvezde nebeske. Daleč ste od mene, komaj še vas vidim...«

Nasmehnila se je.

»Ali veš, kam gre moja pot, da ste že tako daleč od mene in da vas komaj še vidim?«

Strmel sem vanjo in v obraz mi je puhnilo kakor led.

»Kam, matič?«

Govorila je počasi in tako tiho, da sem jo komaj slišal in razumel, ko sem se klanjal globoko k nji, lice do lica.

»Ali še veš, kako sva takrat hodila v Ljubljano in kako sva se poslovila?«

Ko sva bila že daleč, sva se okrenila oba dva hkrati. Stala sva dolgo, nič si nisva začela, nisva se genila... Ali veš, kam je držala najina pot, ko sva šla dalje, o huda zasledena, upognjena, trudna? Tja je držala najina pot, odkoder ni več poti nazaj... in obdava sva vedela, kam drži najina pot... Kar sem takrat občutil, občutim vse nocoj; občutim, da je končana ta težka pot, hvala usmiljenemu!

Pokleknil sem pred njeno posteljo, nje noč sem držal v svoji. Mati je mirno spala, njene ustnice so bile naravno črte, njena lica so bila čista in bela, vsa deviška. Spala je; zdaj pa se mi zdi, da je slišala vse moje besede in misli, moje zadržane molitve.

Deset let je bilo, da nisem molil; tisto noč sem klel in sem sklenil, rde in sem klel Boga. Trepetaje sem ga klel, vsega mogočnega, klel sem ga do jutra. Ob belom jutru sem naslonil glavo na blazino in zaspel ves utrujen in veren.

Tri tedne po tistem večeru je mati umrla. Ko sem jo pokopal na mrtve ustnice, ki so bile še mehke in gorke, ni bilo nič žalosti v mojem srcu. Bila je strašna misel, ki mi je ležala v prsih trdo in težko kakor črn kamen; Bog me je ogledal za molitev in vero, Bog je prelomil besedo!

Pomnil sem bdel sam ob njeni postelji. Roke je imela sklenjene na prsih, tik ob njenem vzglavju je gorela sveča. Vzel sem papir, da bi jo risal, kakor se mi je roka tresla. Ko sem gledal dolgo in mirno na njene ustnice, so se odprla vrata moje duše in izšla so je nanjo svetilna iz nebes. Materine ustnice so se smehljale; v tistem smehljaju je bila moja večerna molitev in plačilo zanjo; Bog jo je slišal ter jo uslišal po svoji modrosti.

Občutim vse nocoj; občutim, da je končana ta težka pot, hvala usmiljenemu!

Pokleknil sem pred njeno posteljo, nje noč sem držal v svoji. Mati je mirno spala, njene ustnice so bile naravno črte, njena lica so bila čista in bela, vsa deviška. Spala je; zdaj pa se mi zdi, da je slišala vse moje besede in misli, moje zadržane molitve.

Deset let je bilo, da nisem molil; tisto noč sem klel in sem sklenil, rde in sem klel Boga. Trepetaje sem ga klel, vsega mogočnega, klel sem ga do jutra. Ob belom jutru sem naslonil glavo na blazino in zaspel ves utrujen in veren.

Tri tedne po tistem večeru je mati umrla. Ko sem jo pokopal na mrtve ustnice, ki so bile še mehke in gorke, ni bilo nič žalosti v mojem srcu. Bila je strašna misel, ki mi je ležala v prsih trdo in težko kakor črn kamen; Bog me je ogledal za molitev in vero, Bog je prelomil besedo!

Pomnil sem bdel sam ob njeni postelji. Roke je imela sklenjene na prsih, tik ob njenem vzglavju je gorela sveča. Vzel sem papir, da bi jo risal, kakor se mi je roka tresla. Ko sem gledal dolgo in mirno na njene ustnice, so se odprla vrata moje duše in izšla so je nanjo svetilna iz nebes. Materine ustnice so se smehljale; v tistem smehljaju je bila moja večerna molitev in plačilo zanjo; Bog jo je slišal ter jo uslišal po svoji modrosti.

Občutim vse nocoj; občutim, da je končana ta težka pot, hvala usmiljenemu!

Pokleknil sem pred njeno posteljo, nje noč sem držal v svoji. Mati je mirno spala, njene ustnice so bile naravno črte, njena lica so bila čista in bela, vsa deviška. Spala je; zdaj pa se mi zdi, da je slišala vse moje besede in misli, moje zadržane molitve.

Deset let je bilo, da nisem molil; tisto noč sem klel in sem sklenil, rde in sem klel Boga. Trepetaje sem ga klel, vsega mogočnega, klel sem ga do jutra. Ob belom jutru sem naslonil glavo na blazino in zaspel ves utrujen in veren.

Tri tedne po tistem večeru je mati umrla. Ko sem jo pokopal na mrtve ustnice, ki so bile še mehke in gorke, ni bilo nič žalosti v mojem srcu. Bila je strašna misel, ki mi je ležala v prsih trdo in težko kakor črn kamen; Bog me je ogledal za molitev in vero, Bog je prelomil besedo!

Pomnil sem bdel sam ob njeni postelji. Roke je imela sklenjene na prsih, tik ob njenem vzglavju je gorela sveča. Vzel sem papir, da bi jo risal, kakor se mi je roka tresla. Ko sem gledal dolgo in mirno na njene ustnice, so se odprla vrata moje duše in izšla so je nanjo svetilna iz nebes. Materine ustnice so se smehljale; v tistem smehljaju je bila moja večerna molitev in plačilo zanjo; Bog jo je slišal ter jo uslišal po svoji modrosti.

Občutim vse nocoj; občutim, da je končana ta težka pot, hvala usmiljenemu!

Pokleknil sem pred njeno posteljo, nje noč sem držal v svoji. Mati je mirno spala, njene ustnice so bile naravno črte, njena lica so bila čista in bela, vsa deviška. Spala je; zdaj pa se mi zdi, da je slišala vse moje besede in misli, moje zadržane molitve.

Deset let je bilo, da nisem molil; tisto noč sem klel in sem sklenil, rde in sem klel Boga. Trepetaje sem ga klel, vsega mogočnega, klel sem ga do jutra. Ob belom jutru sem naslonil glavo na blazino in zaspel ves utrujen in veren.

Tri tedne po tistem večeru je mati umrla. Ko sem jo pokopal na mrtve ustnice, ki so bile še mehke in gorke, ni bilo nič žalosti v mojem srcu. Bila je strašna misel, ki mi je ležala v prsih trdo in težko kakor črn kamen; Bog me je ogledal za molitev in vero, Bog je prelomil besedo!

Pomnil sem bdel sam ob njeni postelji. Roke je imela sklenjene na prsih, tik ob njenem vzglavju je gorela sveča. Vzel sem papir, da bi jo risal, kakor se mi je roka tresla. Ko sem gledal dolgo in mirno na njene ustnice, so se odprla vrata moje duše in izšla so je nanjo svetilna iz nebes. Materine ustnice so se smehljale; v tistem smehljaju je bila moja večerna molitev in plačilo zanjo; Bog jo je slišal ter jo uslišal po svoji modrosti.

Občutim vse nocoj; občutim, da je končana ta težka pot, hvala usmiljenemu!

Pokleknil sem pred njeno posteljo, nje noč sem držal v svoji. Mati je mirno spala, njene ustnice so bile naravno črte, njena lica so bila čista in bela, vsa deviška. Spala je; zdaj pa se mi zdi, da je slišala vse moje besede in misli, moje zadržane molitve.

Deset let je bilo, da nisem molil; tisto noč sem klel in sem sklenil, rde in sem klel Boga. Trepetaje sem ga klel, vsega mogočnega, klel sem ga do jutra. Ob belom jutru sem naslonil glavo na blazino in zaspel ves utrujen in veren.

Tri tedne po tistem večeru je mati umrla. Ko sem jo pokopal na mrtve ustnice, ki so bile še mehke in gorke, ni bilo nič žalosti v mojem srcu. Bila je strašna misel, ki mi je ležala v prsih trdo in težko kakor črn kamen; Bog me je ogledal za molitev in vero, Bog je prelomil besedo!

Pomnil sem bdel sam ob njeni postelji. Roke je imela sklenjene na prsih, tik ob njenem vzglavju je gorela sveča. Vzel sem papir, da bi jo risal, kakor se mi je roka tresla. Ko sem gledal dolgo in mirno na njene ustnice, so se odprla vrata moje duše in izšla so je nanjo svetilna iz nebes. Materine ustnice so se smehljale; v tistem smehljaju je bila moja večerna molitev in plačilo zanjo; Bog jo je slišal ter jo uslišal po svoji modrosti.

Občutim vse nocoj; občutim, da je končana ta težka pot, hvala usmiljenemu!

Pokleknil sem pred njeno posteljo, nje noč sem držal v svoji. Mati je mirno spala, njene ustnice so bile naravno črte, njena lica so bila čista in bela, vsa deviška. Spala je; zdaj pa se mi zdi, da je slišala vse moje besede in misli, moje zadržane molitve.

Deset let je bilo, da nisem molil; tisto noč sem klel in sem sklenil, rde in sem klel Boga. Trepetaje sem ga klel, vsega mogočnega, klel sem ga do jutra. Ob belom jutru sem naslonil glavo na blazino in zaspel ves utrujen in veren.

Tri tedne po tistem večeru je mati umrla. Ko sem jo pokopal na mrtve ustnice, ki so bile še mehke in gorke, ni bilo nič žalosti v mojem srcu. Bila je strašna misel, ki mi je ležala v prsih trdo in težko kakor črn kamen; Bog me je ogledal za molitev in vero, Bog je prelomil besedo!

Pomnil sem bdel sam ob njeni postelji. Roke je imela sklenjene na prsih, tik ob njenem vzglavju je gorela sveča. Vzel sem papir, da bi jo risal, kakor se mi je roka tresla. Ko sem gledal dolgo in mirno na njene ustnice, so se odprla vrata moje duše in izšla so je nanjo svetilna iz nebes. Materine ustnice so se smehljale; v tistem smehljaju je bila moja večerna molitev in plačilo zanjo; Bog jo je slišal ter jo uslišal po svoji modrosti.

Občutim vse nocoj; občutim, da je končana ta težka pot, hvala usmiljenemu!

Pokleknil sem pred njeno posteljo, nje noč sem držal v svoji. Mati je mirno spala, njene ustnice so bile naravno črte, njena lica so bila čista in bela, vsa deviška. Spala je; zdaj pa se mi zdi, da je slišala vse moje besede in misli, moje zadržane molitve.

Deset let je bilo, da nisem molil; tisto noč sem klel in sem sklenil, rde in sem klel Boga. Trepetaje sem ga klel, vsega mogočnega, klel sem ga do jutra. Ob belom jutru sem naslonil glavo na blazino in zaspel ves utrujen in veren.

Tri tedne po tistem večeru je mati umrla. Ko sem jo pokopal na mrtve ustnice, ki so bile še mehke in gorke, ni bilo nič žalosti v mojem srcu. Bila je strašna misel, ki mi je ležala v prsih trdo in težko kakor črn kamen; Bog me je ogledal za molitev in vero, Bog je prelomil besedo!

Pomnil sem bdel sam ob njeni postelji. Roke je imela sklenjene na prsih, tik ob njenem vzglavju je gorela sveča. Vzel sem papir, da bi jo risal, kakor se mi je roka tresla. Ko sem gledal dolgo in mirno na njene ustnice, so se odprla vrata moje duše in izšla so je nanjo svetilna iz nebes. Materine ustnice so se smehljale; v tistem smehljaju je bila moja večerna molitev in plačilo zanjo; Bog jo je slišal ter jo uslišal po svoji modrosti.

Občutim vse nocoj; občutim, da je končana ta težka pot, hvala usmiljenemu!

Pokleknil sem pred njeno posteljo, nje noč sem držal v svoji. Mati je mirno spala, njene ustnice so bile naravno črte, njena lica so bila čista in bela, vsa deviška. Spala je; zdaj pa se mi zdi, da je slišala vse moje besede in misli, moje zadržane molitve.

Deset let je bilo, da nisem molil; tisto noč sem klel in sem sklenil, rde in sem klel Boga. Trepetaje sem ga klel, vsega mogočnega, klel sem ga do jutra. Ob belom jutru sem naslonil glavo na blazino in zaspel ves utrujen in veren.

Tri tedne po tistem večeru je mati umrla. Ko sem jo pokopal na mrtve ustnice, ki so bile še mehke in gorke, ni bilo nič žalosti v mojem srcu. Bila je strašna misel, ki mi je ležala v prsih trdo in težko kakor črn kamen; Bog me je ogledal za molitev in vero, Bog je prelomil besedo!

Pomnil sem bdel sam ob njeni postelji. Roke je imela sklenjene na prsih, tik ob njenem vzglavju je gorela sveča. Vzel sem papir, da bi jo risal, kakor se mi je roka tresla. Ko sem gledal dolgo in mirno na njene ustnice, so se odprla vrata moje duše in izšla so je nanjo svetilna iz nebes. Materine ustnice so se smehljale; v tistem smehljaju je bila moja večerna molitev in plačilo zanjo; Bog jo je slišal ter jo uslišal po svoji modrosti.

Občutim vse nocoj; občutim, da je končana ta težka pot, hvala usmiljenemu!

Pokleknil sem pred njeno posteljo, nje noč sem držal v svoji. Mati je mirno spala, njene ustnice so bile naravno črte, njena lica so bila čista in bela, vsa deviška. Spala je; zdaj pa se mi zdi, da je slišala vse moje besede in misli, moje zadržane molitve.

Deset let je bilo, da nisem molil; tisto noč sem klel in sem sklenil, rde in sem klel Boga. Trepetaje sem ga klel, vsega mogočnega, klel sem ga do jutra. Ob belom jutru sem naslonil glavo na blazino in zaspel ves utrujen in veren.

Tri tedne po tistem večeru je mati umrla. Ko sem jo pokopal na mrtve ustnice, ki so bile še mehke in gorke, ni bilo nič žalosti v mojem srcu. Bila je strašna misel, ki mi je ležala v prsih trdo in težko kakor črn kamen; Bog me je ogledal za molitev in vero, Bog je prelomil besedo!

Pomnil sem bdel sam ob njeni postelji. Roke je imela sklenjene na prsih, tik ob njenem vzglavju je gorela sveča. Vzel sem papir, da bi jo risal, kakor se mi je roka tresla. Ko sem gledal dolgo in mirno na njene ustnice, so se odprla vrata moje duše in izšla so je nanjo svetilna iz nebes. Materine ustnice so se smehljale; v tistem smehljaju je bila moja večerna molitev in plačilo zanjo; Bog jo je slišal ter jo uslišal po svoji modrosti.

Občutim vse nocoj; občutim, da je končana ta težka pot, hvala usmiljenemu!

Pokleknil sem pred njeno posteljo, nje noč sem držal v svoji. Mati je mirno spala, njene ustnice so bile naravno črte, njena lica so bila čista in bela, vsa deviška. Spala je; zdaj pa se mi zdi, da je slišala vse moje besede in misli, moje zadržane molitve.

Deset let je bilo, da nisem molil; tisto noč sem klel in sem sklenil, rde in sem klel Boga. Trepetaje sem ga klel, vsega mogočnega, klel sem ga do jutra. Ob belom jutru sem naslonil glavo na blazino in zaspel ves utrujen in veren.

Tri tedne po tistem večeru je mati umrla. Ko sem jo pokopal na mrtve ustnice, ki so bile še mehke in gorke, ni bilo nič žalosti v mojem srcu. Bila je strašna misel, ki mi je ležala v prsih trdo in težko kakor črn kamen; Bog me je ogledal za molitev in vero, Bog je prelomil besedo!

Pomnil sem bdel sam ob njeni postelji. Roke je imela sklenjene na prsih, tik ob njenem vzglavju je gorela sveča. Vzel sem papir, da bi jo risal, kakor se mi je roka tresla. Ko sem gledal dolgo in mirno na njene ustnice, so se odprla vrata moje duše in izšla so je nanjo svetilna iz nebes. Materine ustnice so se smehljale; v tistem smehljaju je bila moja večerna molitev in plačilo zanjo; Bog jo je slišal ter jo uslišal po svoji modrosti.

Občutim vse nocoj; občutim, da je končana ta težka pot, hvala usmiljenemu!

Pokleknil sem pred njeno posteljo, nje noč sem držal v svoji. Mati je mirno spala, njene ustnice so bile naravno črte, njena lica so bila čista in bela, vsa deviška. Spala je; zdaj pa se mi zdi, da je slišala vse moje besede in misli, moje zadržane molitve.

Deset let je bilo, da nisem molil; tisto noč sem klel in sem sklenil, rde in sem klel Boga. Trepetaje sem ga klel, vsega mogočnega, klel sem ga do jutra. Ob belom jutru sem naslonil glavo na blazino in zaspel ves utrujen in veren.

Tri tedne po tistem večeru je mati umrla. Ko sem jo pokopal na mrtve ustnice, ki so bile še mehke in gorke, ni bilo nič žalosti v mojem srcu. Bila je strašna misel, ki mi je ležala v prsih trdo in težko kakor črn kamen; Bog me je ogledal za molitev in vero, Bog je prelomil besedo!

Pomnil sem bdel sam ob njeni postelji. Roke je imela sklenjene na prsih, tik ob njenem vzglavju je gorela sveča. Vzel sem papir, da bi jo risal, kakor se mi je roka tresla. Ko sem gledal dolgo in mirno na njene ustnice, so se odprla vrata moje duše in izšla so je nanjo svetilna iz nebes. Materine ustnice so se smehljale; v tistem smehljaju je bila moja večerna molitev in plačilo zanjo; Bog jo je slišal ter jo uslišal po svoji modrosti.

Občutim vse nocoj; občutim, da je končana ta težka pot, hvala usmiljenemu!

Pokleknil sem pred njeno posteljo, nje noč sem držal v svoji. Mati je mirno spala, njene ustnice so bile naravno črte, njena lica so bila čista in bela, vsa deviška. Spala je; zdaj pa se mi zdi, da je slišala vse moje besede in misli, moje zadržane molitve.

Deset let je bilo, da nisem molil; tisto noč sem klel in sem sklenil, rde in sem klel Boga. Trepetaje sem ga klel, vsega mogočnega, klel sem ga do jutra. Ob belom jutru sem naslonil glavo na blazino in zaspel ves utrujen in veren.

Tri tedne po tistem večeru je mati umrla. Ko sem jo pokopal na mrtve ustnice, ki so bile še mehke in gorke, ni bilo nič žalosti v mojem srcu. Bila je strašna misel, ki mi je ležala v prsih trdo in težko kakor črn kamen; Bog me je ogledal za molitev in vero, Bog je prelomil besedo!

Pomnil sem bdel sam ob njeni postelji. Roke je imela sklenjene na prsih, tik ob njenem vzglavju je gorela sveča. Vzel sem papir, da bi jo risal, kakor se mi je roka tresla. Ko sem gledal dolgo in mirno na njene ustnice, so se odprla vrata moje duše in izšla so je nanjo svetilna iz nebes. Materine ustnice so se smehljale; v tistem smehljaju je bila moja večerna molitev in plačilo zanjo; Bog jo je slišal ter jo uslišal po svoji modrosti.

Občutim vse nocoj; občutim, da je končana ta težka pot, hvala usmiljenemu!

Pokleknil sem pred njeno posteljo, nje noč sem držal v svoji. Mati je mirno spala, njene ustnice so bile naravno črte, njena lica so bila čista in bela, vsa deviška. Spala je; zdaj pa se mi zdi, da je slišala vse moje besede in misli, moje zadržane molitve.

Deset let je bilo, da nisem molil; tisto noč sem klel in sem sklenil, rde in sem klel Boga. Trepetaje sem ga klel, vsega mogočnega, klel sem ga do jutra. Ob belom jutru sem naslonil glavo na blazino in zaspel ves utrujen in veren.

Tri tedne po tistem večeru je mati umrla. Ko sem jo pokopal na mrtve ustnice, ki so bile še mehke in gorke, ni bilo nič žalosti v mojem srcu. Bila je strašna misel, ki mi je ležala v prsih trdo in težko kakor črn kamen; Bog me je ogledal za molitev in vero, Bog je prelomil besedo!

Pomnil sem bdel sam ob njeni postelji. Roke je imela sklenjene na prsih, tik ob njenem vzglavju je gorela sveča. Vzel sem papir, da bi jo risal, kakor se mi je roka tresla. Ko sem gledal dolgo in mirno na njene ustnice, so se odprla vrata moje duše in izšla so je nanjo svetilna iz nebes. Materine ustnice so se smehljale; v tistem smehljaju je bila moja večerna molitev in plačilo zanjo; Bog jo je slišal ter jo uslišal po svoji modrosti.

Občutim vse nocoj; občutim, da je končana ta težka pot, hvala usmiljenemu!

Pokleknil sem pred njeno posteljo, nje noč sem držal v svoji. Mati je mirno spala, njene ustnice so bile naravno črte, njena lica so bila čista in bela, vsa deviška. Spala je; zdaj pa se mi zdi, da je slišala vse moje besede in misli, moje zadržane molitve.

Deset let je bilo, da nisem molil; tisto noč sem klel in sem sklenil, rde in sem klel Boga. Trepetaje sem ga klel, vsega mogočnega, klel sem ga do jutra. Ob belom jutru sem naslonil glavo na blazino in zaspel ves utrujen in veren.

Tri tedne po tistem večeru je mati umrla. Ko sem jo pokopal na mrtve ustnice, ki so bile še mehke in gorke, ni bilo nič žalosti v mojem srcu. Bila je strašna misel, ki mi je ležala v prsih trdo in težko kakor črn kamen; Bog me je ogledal za molitev in vero, Bog je prelomil besedo!

Pomnil sem bdel sam ob njeni postelji. Roke je imela sklenjene na prsih, tik ob njenem vzglavju je gorela sveča. Vzel sem papir, da bi jo risal, kakor se mi je roka tresla. Ko sem gledal dolgo in mirno na njene ustnice, so se odprla vrata moje duše in izšla so je nanjo svetilna iz nebes. Materine ustnice so se smehljale; v tistem smehljaju je bila moja večerna molitev in plačilo zanjo; Bog jo je slišal ter jo uslišal po svoji modrosti.

Občutim vse nocoj; občutim, da je končana ta težka pot, hvala usmiljenemu!

Pokleknil sem pred njeno posteljo, nje noč sem držal v svoji. Mati je mirno spala, njene ustnice so bile naravno črte, njena lica so bila čista in bela, vsa deviška. Spala je; zdaj pa se mi zdi, da je slišala vse moje besede in misli, moje zadržane molitve.

Deset let je bilo, da nisem molil; tisto noč sem klel in sem sklenil, rde in sem klel Boga. Trepetaje sem ga klel, vsega mogočnega, klel sem ga do jutra. Ob belom jutru sem naslonil glavo na blazino in zaspel ves utrujen in veren.

Tri tedne po tistem večeru je mati umrla. Ko sem jo pokopal na mrtve ustnice, ki so bile še mehke in gorke, ni bilo nič žalosti v mojem srcu. Bila je strašna misel, ki mi je ležala v prsih trdo in težko kakor črn kamen; Bog me je ogledal za molitev in vero, Bog je prelomil besedo!

Pomnil sem bdel sam ob njeni postelji. Roke je imela sklenjene na prsih, tik ob njenem vzglavju je gorela sveča. Vzel sem papir, da bi jo risal, kakor se mi je roka tresla. Ko sem gledal dolgo in mirno na njene ustnice, so se odprla vrata moje duše in izšla so je nanjo svetilna iz nebes. Materine ustnice so se smehljale; v tistem smehljaju je bila moja večerna molitev in plačilo zanjo; Bog jo je slišal ter jo uslišal po svoji modrosti.

Občutim vse nocoj; občutim, da je končana ta težka pot, hvala usmiljenemu!

Pokleknil sem pred njeno posteljo, nje noč sem držal v svoji. Mati je mirno spala, njene ustnice so bile naravno črte, njena lica so bila čista in bela, vsa deviška. Spala je; zdaj pa se mi zdi, da je slišala vse moje besede in misli, moje zadržane molitve.

Deset let je bilo, da nisem molil; tisto noč sem klel in sem sklenil, rde in sem klel Boga. Trepetaje sem ga klel, vsega mogočnega, klel sem ga do jutra. Ob belom jutru sem naslonil glavo na blazino in zaspel ves utrujen in veren.

Tri tedne po tistem večeru je mati umrla. Ko sem jo pokopal na mrtve ustnice, ki so bile še mehke in gorke, ni bilo nič žalosti v mojem srcu. Bila je strašna misel, ki mi je ležala v prsih trdo in težko kakor črn kamen; Bog me je ogledal za molitev in vero, Bog je prelomil besedo!

Pomnil sem bdel sam ob njeni postelji. Roke je imela sklenjene na prsih, tik ob njenem vzglavju je gorela sveča. Vzel sem papir, da bi jo risal, kakor se mi je roka tresla. Ko sem gledal dolgo in mirno na njene ustnice, so se odprla vrata moje duše in izšla so je nanjo svetilna iz nebes. Materine ustnice so se smehljale; v tistem smehljaju je bila moja večerna molitev in plačilo zanjo; Bog jo je slišal ter jo uslišal po svoji modrosti.

Občutim vse nocoj; občutim, da je končana ta težka pot, hvala usmiljenemu!

Pokleknil sem pred njeno posteljo, nje noč sem držal v svoji. Mati je mirno spala, njene ustnice so bile naravno črte, njena lica so bila čista in bela, vsa deviška. Spala je; zdaj pa se mi zdi, da je slišala vse moje besede in misli, moje zadržane molitve.

Deset let je bilo, da nisem molil; tisto noč sem klel in sem sklenil, rde in sem klel Boga. Trepetaje sem ga klel, vsega mogočnega, klel sem ga do jutra. Ob belom jutru sem naslonil glavo na blazino in zaspel ves utrujen in veren.

Tri tedne po tistem večeru je mati umrla. Ko sem jo pokopal na mrtve ustnice, ki so bile še mehke in gorke, ni bilo nič žalosti v mojem srcu. Bila je strašna misel, ki mi je ležala v prsih trdo in težko kakor črn kamen; Bog me je ogledal za molitev in vero, Bog je prelomil besedo!

Pomnil sem bdel sam ob njeni postelji. Roke je imela sklenjene na prsih, tik ob njenem vzglavju je gorela sveča. Vzel sem papir, da bi jo risal, kakor se mi je roka tresla. Ko sem gledal dolgo in mirno na njene ustnice, so se odprla vrata moje duše in izšla so je nanjo svetilna iz nebes. Materine ustnice so se smehljale; v tistem smehljaju je bila moja večerna molitev in plačilo zanjo; Bog jo je slišal ter jo uslišal po svoji modrosti.

Občutim vse nocoj; občutim, da je končana ta težka pot, hvala usmiljenemu!

Pokleknil sem pred njeno posteljo, nje noč sem držal v svoji. Mati je mirno spala, njene ustnice so bile naravno črte, njena lica so bila čista in bela, vsa deviška. Spala je; zdaj pa se mi zdi, da je slišala vse moje besede in misli, moje zadržane molitve.

Deset let je bilo, da nisem molil; tisto noč sem klel in sem sklenil, rde in sem klel Boga. Trepetaje sem ga klel, vsega mogočnega, klel sem ga do jutra. Ob belom jutru sem naslonil glavo na blazino in zaspel ves utrujen in veren.

Tri tedne po tistem večeru je mati umrla. Ko sem jo pokopal na mrtve ustnice, ki so bile še mehke in gorke, ni bilo nič žalosti v mojem srcu. Bila je strašna misel, ki mi je ležala v prsih trdo in težko kakor črn kamen; Bog me je ogledal za molitev in vero, Bog je prelomil besedo!

Pomnil sem bdel sam ob njeni postelji. Roke je imela sklenjene na prsih, tik ob njenem vzglavju je gorela sveča. Vzel sem papir, da bi jo risal, kakor se mi je roka tresla. Ko sem gledal dolgo in mirno na njene ustnice, so se odprla vrata moje duše in izšla so je nanjo svetilna iz nebes. Materine ustnice so se smehljale; v tistem smehljaju je bila moja večerna molitev in plačilo zanjo; Bog jo je slišal ter jo uslišal po svoji modrosti.

Občutim vse nocoj; občutim, da je končana ta težka pot, hvala usmiljenemu!

Pokleknil sem pred njeno posteljo, nje noč sem držal v svoji. Mati je mirno spala, njene ustnice so bile naravno črte, njena lica so bila čista in bela, vsa deviška. Spala je; zdaj pa se mi zdi, da je slišala vse moje besede in misli, moje zadržane molitve.

Deset let je bilo, da nisem molil; tisto noč sem klel in sem sklenil, rde in sem klel Boga. Trepetaje sem ga klel, vsega mogočnega, klel sem ga do jutra. Ob belom jutru sem naslonil glavo na blazino in zaspel ves utrujen in veren.

Tri tedne po tistem večeru je mati umrla. Ko sem jo pokopal na mrtve ustnice, ki so bile še mehke

Delavska šola Tolminski punt

(Iz predavanja Joška Cveka)

Krova bi živela in v zvezi verige, po vseh vaseh pošilja grof travnate, ki goni na grad moše in fante in žgojo stara pisma nam in knjige.

(Dr. Alojzij Gradnik)

Dne 20. aprila t. l. je poteklo 209. let, odkar se je odigrala na Travniku (glavni trg) v Gorici ena največjih tragedij našega naroda. Omenjenega dne je — na cesarjev ukaz in po želji vsemogočnih grofov — padlo pod krvnikovim mečem 11 žrtve s Tolminskega, boričih se za staro pravdo, za svobodo, enakost in bratstvo, kar so našemu ljudstvu odrekli dosledno grofovski trnogi.

Cedadski zgodovinar Marko Antonio Nicoletti piše, da se je vsled neznanosti razmer tolminsko ljudstvo že v srednjem veku rado punito. Posebno hudo je postalo, ko so Tolminsko s silo zavzeli gorški grofje, ki so uvedli nad kmetičkim ljudstvom pravo strahovladno. Zgodovinska kronaka bilježi prvi večji punt na Tolminskem leta 1532, ki na bil vdusen s grofovskimi vojskami, ne da bi bili prišli punitarji grofovski gospodi do živega. Krivice je zadela huda kazen, izvršena deloma na dvorščiki, deloma v temnicah »Kozlova roba« (tolminskega gradu, ki se v urbarjih prvič omenja leta 1063).

Leta 1627. je tolminski glavar grof Dornberg naložil kmetom nove davke, in sicer na vse na novo iztrebljene senožeti in novoizorane njive. Kmetije so videli v novih davkih veliko krivico, zato so se plačevanju uprli. Vodje takratnih punitarjev so bili: Jurij Kobal, Lenart Golta, Tomaž Kragulj in Jernej Mavrič. Prave je tekla v Gradcu in na Dunaju, kjer so končno odločili, da ima Dornberg prav in so uporniki kaznovani.

Leta 1702. je grof Jakob Anton Coronini naložil kmetom davke oziroma užinjno na vino in meso, zaradi česar je nastal proti grofu očitni upor. Kmetije so odrekli plačevanje teh davčin iz razlogov, ker že itak plačujejo neznesne davke, odrajujejo desetino, robotajo itd., da se že od samih »dajatev« kar šibijo. Temu nasproti ni bil nastopil grof glavni davkar Bandel s svojimi birčiji z vso brezobzirnostjo in je pobral užinjno s silo, ako ni šlo z lapa. Bandel je bil poznan kot brezsrčen in velik sebičen. Kot naddavkar je v par letih postal iz reveža bogataš na denarju in nepremičninah. Zato so imeli kmetije tega človeka posebno na pikli. Ost punitarji ni bila napačna je proti grofu, marveč tudi proti Bandlu. Vodje punitarjev je bil takrat: Šimen Golja s Knež.

Ker Coronini s svojimi pretiranimi in krivičnimi zahtevami ni odnehal, je šel Golja z deputacijo upornih kmetov na Dunaj misleč, da pripomorejo potem cesarji pravici do volje. Prispejdi na Dunaj, so se zglasili v dvorni kancelariji, kjer so deputacije obližili, da jo naznani cesarju v avdijenco. Ali namesto obližitvenega so cesarjevi birčiji pridobili punitarje in jih vtekali v zapor. Istočasno s punitarsko deputacijo je prišlo na Dunaj tudi poročilo grofa Coroninija, ki je bilo merodajno za aretacijo deputacije.

Cesarstvo sodišče ni dolgo zasliševalo in se niti ni pomislilo; marveč je punitarje obsodilo v strogi zapor in izmučilo premoženja. Ki naj pripada deloma grofu v odškodnino, deloma državi. Tudi ta slučaj priča, kako je bil cesarski Dunaj vsiljiv pripravljen blaževati vsemu našega naroda s — krivičnimi.

Po čudnem naključju se je Simonu Golju posrečilo pobegniti iz dunajskih zaporov. Ali domov se ni smel vrniti, kajti bil bi ob glavo, ako bi ga zalotili grofovi birčiji. Zalošten se je potikal po svetu in iz tuje tožil sinu Stefanu svoje srčne boli. — Sin Stefan Golja je bil za časa velikega punta 1713. župnik na Kneži, kjer je delal Tolminskemu grofu neprilike. Duhovniki so imeli

li takrat gotove predprave in jim niti vsemogočni grofje niso mogli lahko do živga.

Stroga kazen, izrečena nad punitarji na cesarskem Dunaju, Tolminci niti najmanj ni preplašila. Na videzni »mir« je bila le tišina pred nevihto. Med grofom Coroninijem, naddavkarjem Bandlom in njegovimi birčiji na eni ter tolminskimi kmeti na drugi strani je bil nepremotljiv prepad in smrtno sovraštvo. Treba je bilo le iskrice, da bruhe oženj sovražnosti do nepreglednih posledic. In ta prilika je bila izziva na sredi marca 1713.

Kakor običajno, so se bili 13. marca 1713. napotili Tolminci v Gorico, da si deloma v zameno za maslo, meso, jajca itd., deloma pa za gotov denar nabavijo raznih potrebščin. Ko so imeli svoja živinčeta že otovorjena in za odhod proti domu pripravljena, je naddavkar Bandel s svojimi birčiji obkolil tovor, zaplenil blago in živino, spremljevalce na aretirali in zaprl v gorški grad. S tem nasilnim činom je hotel Bandel oplasti tolminske kmete, da bi se ne upali upirati plačevanju naloženih davkov. Ali dosel je ravno nasprotno. Vest o Rendlovem nasilju se je takoj izvedela po vsem Tolminskem in povzročila silno razburjenje. Na mah se je sovraštvo podvojilo.

Vodje punitarjev: Ivan Gradnik, Gregor Kobal, Lovrenc Kragulj in Martin Munih so nemudoma sklicali uporne kmete k Sv. Luciji, od koder so oboroženi v velikem številu odkorakali proti Gorici, in sicer: z glavnim namenom, da osvojejo zaprte tovarne in kaznujejo Bandla za njegovo nasilno početje. Že so pri Solkanem mostu, ko jim pride nasproti grof Jakob Anton Coronini z haronom Orzanom, vprašajo se iz Gorice v Tolmin. Grof, videti nred seboj toliko število oboroženih kmetov, osupnen vrača, kaj da hočejo in česa iščejo v Gorici. Punitarji se pa s Coroninijem niso marali meniti, kar je ta tudi takoj opazil, obrnil konja in odšel iz potočja deželnemu glavarju grofu Adamu Strassoldu v Gorico, kaj se godi na Solkanjski cesti in kaj se bliža Gorici. Deželni glavar se je — obdan z vojski — nemudoma napotil v Solkan, kjer je trčil skupaj z uporniki in jih vprašal, kaj nameravajo in česa želijo? Punitarji so glavarju odločno odgovorili: »Zahtevamo da nemudoma izpustite na gradu zaprte tovarne. Ko se to zgodi, se bomo dalje pogajali«.

Strassoldo je punitarjem svetoval, naj se mirno razidejo ter jim za ta slučaj obliži olajšave. Ko se je prepiral, da besedičje ne niče ne pomaga in da kmetije trdovratno vstrajajo na prvotni zahtevi, je zahteval mušketirjem z orožjem navaliti na uporne kmete, pri čemur je bil eden punitarjev ustrelen, dva pahnjena v Sočo, kjer sta utonila, več ranjenih. 25 aretiranih in odpelanih na Gorški grad. Ostali so bili razkropljeni proti Sv. Gori in Plavem.

Kakor strela z isasne je delovala med kmetiskim ljudstvom na Tolminskem ta vest. Dvigili so se tudi omahljivi ter očitno prestonili iz »prezre« v punitarski tabor. Vodje punitarjev skličejo potom zvonjenja in prižigajo kresov punitarske kmetje k Sv. Luciji, kjer jim Ivan Gradnik predloži resnost trenutka ter jih pozove k vstrajnosti in neomajni zvestobi: vsi za enega, eden za vse! Ko je bilo zbranih okoli 5000 oboroženih punitarjev, ukaže Ivan Gradnik razvrščeni »armadi« pohod na Gorico, kjer se bo zahtevalo zadoščenje za krute krivice, nasilnosti in očitni rop. Med potjo so se Tolmincem pridružili tudi Kanalc in tako se je bližala »punitarska vojska« Solkanu. Solkanjski klanec je še pred prihodom punitarjev bil zaseden po domobrancih in mušketirjih, s katerimi je hotel glav. Strassoldo zabraniti Tolmincem pohod na Gorico. Voditelji punta pa so bili o glavarjevih ukrepih natančno obveščeni, zato so si skušali na »diplomatiki« način pridobiti zase domobrancel, kar jim je tudi čudovito hitro uspelo. Znali so »domobrancel« upravičenosti svojih zahtev tako prepričati, da so ti ne le ostali pasivni, marveč nekateri celo prestopili k upornikom. Po tem u-

III. Mednarodni otroški teden 24—30 junija

O vzgoji proletarskih otrok in o potrebi komunističnih deških skupin

Vprašanje vzgoje proletarskih otrok je eno izmed glavnih in gledajoč na okoliščine in razmere, v katerih se nahaja vse proletarsko gibanje, eno izmed najtežavnejših vprašanj, ki so jih mora razrešiti. Komunistična stranka je edina stranka, ki se je resno oprijela tega vprašanja kljub vsem oviram in težkočam, katerim gre ona naproti, najhujše to v Italiji, Jugoslaviji ali Nemčiji.

Vzgoja proletarske dece je danes v Italiji odvisna skoro le od posameznih zavodnih sdrugov in sodruzič. Nemogoče nam je izvrševati to toli potrebno delo po našem načrtu, ker primanjkuje nam najpotrebnejših sredstev in gotove svobode za razširjanje in gojitve prave vzgoje med proletarskimi otroci.

Ker pa je odvisna od te vzgoje naša bodočnost, naša življenja, naša gibanja, moramo se oprijeti tega dela posamežno, ako sploh drugje ni mogoče, da olajšamo našo vzgojo, ki jo bodo dobivali proletarski otroci v komunističnih skupinah in drugih proletarskih ustanovah, katere si bo proletarijat gotovo zgradil, ko si bo olajšal, ali popolnoma vrzel raz sebe, breme reakcije, ki ga tišči k tlom in bo svobodnejše dihal.

Do tedaj pa, da ne zamudimo časa v nepotrebnem čakanju čistejšega dne, ko bomo imeli na razpolago večjih sredstev, s katerimi se bo lahko skupno vzgojevalo proletarsko dečo, se moramo oprijeti z veseljem in trdnjo voljo tega vzgojevanja posamezno ali v malih skupinah. Potrebno bi bilo, da sa — ako je le mogoče — že sedaj — ustanoviti te komunistične deške skupine, v katerih je lažje poučevanje in v istem času ima ta vzgoja v skupinah širši pomen. Kdor želi proletarsko in ima pri srcu to proletarsko vzgojo dece, njeno in našo bodočnost, mora sam razrešiti to vprašanje s tem, da se oprijme tega dela z vsemi sredstvi ki so mu na razpolago. In tu ni izgovorov, ker vsak zaveden delavec ima sposobnosti za to važno delo, četudi so večšini premala in prešibka ta sredstva da bi ji njimi lahko dosegli popolnoma to, kar je naša želja, naš namen. Tembolj se moramo oprijeti tega poučevanja naših otrok, ker v njih imamo jedno in podlago našega bodočega gibanja in obstoja nove družbe.

Proletarska žena in dekle nam lahko mnogo pripomoreta in olajšata to vzgojevanje, ker imata lažji in vplivnejši dostop do dece, vsled večnega obsevanja in že od narave tesnejšega življenja z njo. Z veseljem in ponosom bi si morale proletarske žene privajevati to nalogo vzgojevanja otrok v resnici in ljubezni, da postanejo oni nekakaj prvoročni otroci vseh zatiranih in izkoriščanih. Za uspešnost te vzgoje nam govori življenje proletarskega otroka samo, ki nam mudi kot tako veliko zgledov za proletarsko vzgojevanje. Zadoštuje, da se razjasni in dokazuje razliko, ki je med proletarskim in gosposkim otrokom. Otrok bi takoj spoznal krivico, ki jo mora trpeti v tej družbi, katere ga tlačijo celo življenje, dokler se upehan čit suženjstva in trpljenja, ne zgleda na ta.

Vsejati se mora v ta mlada srca, ne sovraštvo do ljudi, mržnje do dela, temveč ljubezen in voljo do dela, do vseh izkoriščanih, ljubezen do — svobode. Lepotem take prave proletarske vzgoje bomo postavili stebel naših stvari in si s tem zagotovili bodočnost in prestop v novi, komunistični družbi.

Kmalu po ustanovitvi Komunističnih strank, katere so takoj vsebovale najzavrednejši del proletariata, ki se je hotel otresti tiste neodločnosti s katero so bili

spehu so punitarji naskočili mušketirje, jih pretepli in poglani v beg, nakar so v sklenjenih vrstah, ne da bi jih še kdo oviral, odkorakali v Gorico. Tepeni mušketirji so seveda bežali naravnost v mesto in vsi plašni razbojniki, kaj se bliža. V velikem strahu so meščani zapirali svoje trgovine in zaklepali hišne duri. Nekateri bolj plašni in slabovestni so pa celo iz mesta pobegnili. Strah je bil pa nepotreben, ker je bilo punitarjem od strani voditeljev pod smrtno kaznjo z ustrelnjem prepovedano, storiti meščanom najmanjše zlo ali vzeti česa, kar bi se takoj ne plačalo.

(Konec prihodnjic)

okoženi nekateri njegovi laživoditelji, se je začelo deško gibanje, ki je kazalo mnogo uspeha. Pojavilo se je najprej v Nemčiji, kjer ima še danes proletarska deca, kljub reakciji in kritičnemu položaju, svojo Komunistično »deško skupino« razdeljeno na razne odseke, v katerih dobe otroci razvedrila in pravega pouka, ter se celo udeležuje proletarskih manifestacij in raznih drugih delavskih prireditelj. Dogodilo se je celo, da so otroci dali opraviti celo policijski s svojim resnim orga niziranim nastopom jasno izražajoč svojo solidarnost z odraslimi sodruzi. Komunistične deške skupine so ustanovljene na podlagi proletarske vzgoje otrok, za katere so pokazale posebno zanimanje in od katerih imamo že precejšen uspeh. Odrasli te skupin so sestavljeni iz sposobnejših mladih sodrugov ali sodruzič, ki so pa v vedni stiki z odraslimi, kateri imajo nalogo posredovati in uvajati jih v organizacijo.

Za deško organizacijo v Nemčiji izdaja Internacionala komunistične mladine v lastni založbi dva časopisa: »Proletarskega otroka«, ki je čbenim časopis za komunistično šolsko politiko in vzgojo ter »Mladega sodruga«. Naklada teh dveh časopisov je zelo velika.

Tudi v Italiji se je mlada Komunistična stranka oprijela z vso resnostjo tega vprašanja in začela zbirati v raznih organizacijah proletarske otroke ter ustanavljati komunistične skupine otrok, katere so takoj v začetku pokazale uspešno delovanje tako da je po tem kratkem gibanju začel izhajati deški list: »Il Fanciullo Proletario« (»Proletarski otrok«), ki je bil sprajet z velikim veseljem naših mladih sodrugov in sodruzič, kateri so z navdušenjem poskrbeli za razširjanje pravega komunističnega otroškega časopisa.

Zal da je prekmalu moral prenehati vsled vedno naraščajočih reakcij, ki je gledala, da čimprej uniči to vzgojevanje in napredovanje proletarske dece. Pomalo je prenehalo tako uspešno začeto delo, ker brez gotovih sredstev in svobode je nemogoče skupna proletarska vzgoja otrok. Gotovi pa smo da je ostal v mladih srceh globok vtis prešlih dni, po katerih naši otroci hrepene. Zato moramo delati da se čimprej uresniči njihova in naša želja: Zbirati se znova v vzgojevalnih komunističnih deških skupinah, za katere jih moramo mi sestre, bratje in stariši vedno pripravljati, poslušajoč se vseh razpoložljivih sredstev.

Mara K.

Proletarski otrok

Ako hočemo postaviti temelj našemu bodočemu delovanju, moramo proletarske otroke vzgojati proletarsko. — Tronjina je, vzgajati proletarsko dečo v duhu, ki ga pozneje tišči k tlom in mu kaže kapitalizem kot boga. Proletarski otrok mora vedeti, da je vse to, kar gleda in sliši v sedanjem družabnem redu laž. Proletarska vzgoja otrok se mora razširiti in nadaljevati kljub vsem težkočam, ki jim gremo danes nasproti.

Zelo preprosta in mala so naša sredstva danes, ko nimamo ne kulturnih ne drugih ustanov, kjer bi se lahko našo dečo vzgajalo proletarsko. Priprosta so naša sredstva a začeti moramo s trdnim pričanjem in gotovi smo, da bodo naše naše besede laži v srceih proletarskih otrok.

Vseka proletarska žena bi si morala osvojiti to nalogo, proletarske vzgoje svojih otrok tembolj, ker ženi olajša to nalogo njeno obsevanje in vedni stiki s svojimi in sploh proletarskimi otroci, do katerih ima več vpliva in lažji dostop kot mož.

Proti vzgoji, ki jo dobi otrok v buržoaznih ustanovah, moramo postaviti proletarsko vzgojo. Z lahkimi in razumljivimi tolmačenjem katerega je sposobna skoro vsaka žena, moramo pojasniti otrokom, da imajo buržoazne ustanove nalogo predvsem in poleg drugega napraviti iz teh otrok sposobne delavce kolikor zadostuje za pomoževanje bogastva nekajih ljudi, da iz teh prešlih bitij napravijo pomizne in verne hlapce kapitala. Mati, ki ako bi mogla, bi s svojim trpljenjem

nadomestila trpljenje svojega otroka, žrtvovala vse, da bi mu s tem olajšala ardo življenje, ne pomisli, ko z radostjo v srcu gleda na svoje dečo, up njene bodočnosti, da bo ravno tisti njen up pozneje predmet najhujšega izkoriščanja, da bo ravno njen otrok moral živeti življenje polno bede in trpljenja. Zdrznila bi se ob misli, da bo morda meso njenega mesa, telo njenega telesa moralo kot cilj pred tapce v vrtnice bratomornega klanja, da zadosti s tem interesom posameznih ljudi, kateri vidijo razrešitev vsakega nesporazumljenja v nastitju in prelivanju krvi.

Zena mati, ki bi to pomislila, ne obojevala bi se niti trenutek, oprijela bi se z navdušenjem svoje naloge, katere bi si morala biti zvešana in spoznala bi kmalu uspeh svojega pripravega učenja, cenila bi svoja priprosta sredstva prave proletarske vzgoje s katero je nadomestila sovraštvo s ljubeznijo in naredila iz svojega otroka mesto ponižnega hlapca človeka, ki hrepni in se bori za svobodo in enakopravnost.

Karl Marx in otroci

Marx je — kakor vsi oni, ki so zdrave in krepke naravi — izvanredno ljubil otroke. Ni bil samo najmekšeji oče, ki je umel biti, po cele ure, otrok med svojimi otroci, otropak čutil je neko priročnost, rekli bi magnetično silo, ki ga je vlekla do neznanja, zapuščenosti, revnih otrok, katere je srečal na poti. Ko smo hodili po onih delih mesta (Londona), kjer vlada revščina, so se stotokrat ločili od nas, da poboja laske in slisne v ročico kakega v cape oblačenega dečka, ki je stal na hišnem pragu peny ali pol peny-ja (angl. denar). Napram beračem je postal nezajen, kajti beračenje je v Londonu prava industrija — industrija, ki se bavi s samim bakrom, ima pa zlati temelj. Od beračev torej, katerim se ni nikoli, ako je mogel, nič odrekel, se ni dal več opehariti. Proti posameznim izmed teh, ki so se delali navidezno bolne ali ubožne in ga na ta način izkoriščevali, je bil jako oporečen, kajti menil je, da je izkoriščevanje človeškega usmiljenja nesramnost in tatvina na škodo revščine. Ko pa se je približeval berač, mož ali žena, z nekaj otroke, tedaj je bil Marx defenitivno izgubljen, čeprav je bila hudobnost z velikimi črkami zapisana na beračevem čelu. Ni mogel se vzdržati pred prostim očesom otrokovič.

Piznata šikost in zapuščenost bitja so neizrečeno vzbujala njegovo rahljivost in polnila njegovo srce z globokim usmiljenjem do njih. Dal bi bil umoriti s pretepanjem, in se tega pri tem naslajal, moža, ki bi pretepal ženo, in pretepanje žena je bilo takrat jako v navadi v Londonu. Nekega večera sva bila z Marxom na omnibusu, ki naju je peljal proti Hampstead Roadu. Pri neki postaji sva opazila gnečo, iz katere se je slišalo močno žensko vpije: »Murder, murder!« (Ubijalec, ubijalec!) Kot srela je skočil z voza Marx in jaz tudi za njim. Skušal sem ga dočeti, a bilo je kakor, da bi hotel z roko prjeti izsrečeno kroglo. Trenutek — in bila sva med grobo; naval ljudstva je napolnil za nama vrzel, ki sva jo napravila ob prihodu. »Kaj se je zgodilo?« Takoj sva razumela za kaj se gre. Pijana ženska se je sporekla s svojim možem, ta jo je hotel spraviti domov, a ona se je protivila in vpijala kakor obsedena. Do tu ni huduga. Ni bilo vzroka, da poseževa v stvar, to sva takoj uvidela. Enake misli je bila tudi prepričajoča dvojica, ki je takoj sklenila mir in se odstavila od nju, okoli stoječa množica pa je vedno bolj tiščala v naju in gorila »damned foreigners« (prekleti tujci). Posebno pa se jo ženska vrgla na Marx in se lotila njegove svetle, črne brade. Skušal sem pomiriti vihar, a zaman. In če bi ne bilo o pravem času posege v boj žilavi »constablerja« (redarji), bi bila draga plačala najine človekoljubno vmešavanje. Zadovoljna sva bila, ko sva se rešila z zdravo kožo gneče in sedla zopet na omnibus, ki naju je peljal domov.

Bilo je treba videti Marxa z njegovimi otroci, da si popolnoma prelistavimo globoko čustvovanje in otroško dušo tega junaka znanstva. V prostih minutah ali ob spremljanju jih je vlekla za sabo sem ali tja, imel je z njimi najneumnejše in najvsevoljše igre, kratko rečeno, bil je otrok z otroci. V Hampstead-Heath smo se skupaj igrali »konjenice«: jaz sem posadil na rame eno hčerko, Marx drugo in delali smo tekmo v skakanju in tekanju; da, včasih tudi dvojni na konju. Deklici sta bili brezbržni, kakor dečki in sta lahko prenašali kak udarec no da bi jokali. Za Marxa je bila otroška družba potrebna; v tej se je odpočil in osvežil. Ko so

njegovi otroci odrasli ali pomali, so stopili na njih mesto vnuki. Jenny (Marxova hči), ki se je omožila, začetkom 1870 l. z Longuetom, preostali iz Komune, je prinesla več malih vračikov na Marxov dom. Ljubljence je bil največji, Jean ali Johnny, ki asluži sedaj francosko demovno kot »necetni neaprostovoljeec«. Vse je lahko delo iz dedka in umel je tudi svoj posel. Nekega dne, ko sem se nahajal v Londonu na obisku, je padlo v glavo Johninju, katerega so poslali stariši iz Pariza — kar se je dogajalo večkrat na leto — izpremeniti »Mohra« (Marxa), v omnibus, na čigar kozo, to je na rama »Mohra«, se je vsedel, čim sva bila imenovana Engels in jaz konjem omnibusu. In ko smo bili na mestu se je začel divji lov, hotel sem reči potovanje po malem vrču za Marxovim domom v Maitland Park Road. Mogote smo bili tudi v Engelsonu vrču na Regent Parku. Navadne hiše v Londonu so si tako enake, da zamenjaš eno za drugo, in ravno tako tudi vrtovi. Par kvadratnih metrov šote in trave, vse skupaj pokrito s plastjo londonske črnejave, t. j. letišč kscminj saj iz tvorniških dimnikov, tako, da ne razločijo, kje začnejo trava in šota in kje končujejo: taki so vrtovi v Londonu. Via, hš, hoti Mednarodni klic, nemško-francosko-angliški: Goo! Plus vite! Hurra! In »Mohr« je moral tekat tako, da mu je tekel znoj raz čelo, in ko sva včasih skušala z Engelsonom v bolj počasnem teku je takoj zavijal bi neusmiljenega kočijaža, — ki je vplil nad nami: You naughty horse! Du unartige! Pierd! En avanti! (Ti nevljudni konj! Naprej!). In tako naprej, dokler ni Marx umagal; tedaj smo se pogajali z Johninjem in prišlo je do premirja.

Viljem Liebhnecht

Fašizem

AMERIKA

Ameriška fašistovska organizacija Ku-Klux-Klan, ki je prej služila za duševno, socialno, politično in gospodarsko zadržanje Zamorcev, se črtača danes proti vsemu, kar ni 1000stotno ameriško. Ima okrog 700—800 tisoč članov in je razširjena po vsej Severni Ameriki.

ČEŠKA

Financierno podpira fašiste celokupni bančni kapital, moralno stoji za njimi demokratska stranka. Ta fašistovska mlada dina je v »Sokolu«, ki dohva od vojnega ministra orožje za »telesne vajec«. Vodilne osebe »Sokola« so v odboru »nacionalnega gibanja« in stoji v tesni zvezi z vojnimi ministri. Splošno je fašistovsko gibanje še slabo, delavci se mu posamehujejo, ali vendar stoji pazno na straži, da nastopijo proti njemu, kjerkoli se pokaže.

NEMČIJA

Tu je na stotine legalnih in ilegalnih organizacij z različnimi imeni ali enim ciljem. Skupno število članov vseh teh fašistovskih organizacij znaša okrog 1 milijon.

Za označenje teh band prinašamo izvelek iz direktiv za njihove bojne čete (brigade):

»V brigado se smejo sprejeti le ljudje, ki ne nosijo v sebi nobenih ovir, ki brez pogojno poslušajo voditelja, ki so dovolj brutalni, da brezobzirno postopajo, kamorkoli se jih odredi. Kot podkomandanti pridejo v poštev le častniki, ki imajo izkušnje iz vojne in iz pouličnega boja z upornimi množicami, ki imajo izkušnje prakse: ne se pogajati, ampak streljati in brezobzirno ukazovati! V brigadi stvoriti napadalno četo iz sportnikov, ki po potrebi potvzamejo najprej razne žene, brez ozira na posledice in lastne izgube. Zato čim več mladih ljudi, ki so brez vsega in za katerimi ne bo nihče zalaval«.

Gnezdo fašistovskih band je Bavarska.

Ali revolucionarni proletarijat je dokazal zlasti 1. maja, da je močnejši od teh banditov.

JUGOSLAVIJA

Tu so vrli »Orjunčki« zaspali za enkrat. Deloma radi tega, ker njihov ideal — bivši policijski minister Pribičević ni mogel zlezi k vladnemu koritu in ker so radikalni zagrozili, da bodo nastopili proti »Orjunčkom«, če bodo kaj rogovili, pač kot se postopa napram junikom, deloma radi tega, ker so jih povsod dobili po grbi, kjerkoli so hoteli navdahniti delovno ljudstvo z orjunškim jugoslovanskim. Zato delajo zopet vna tiho in zbirajo novo energijo za rogovljenje, da jih bodo morali delavci zopet z mokrimi cunjami pomiriti.

Policija je sicer izdala odlok o razorožitvi, vendar ni za to stvarni nič ukrenila, ker Orjunčki imajo še naprej revolucije in podobne stvari.

KOLUMBOVO JAJCE. — Zgodovina

Kolumbovega jajca, o katerem že danes vsakdo ve in ga ponekod že rabijo v pregovoru je jako dvomljiva in kdo ve, če je bil Kolumb res prvi, ki je pronašel, da se kuhano jajce lahko postavi pokonci, ne da bi padlo. Italijanski zemljepisec Venzonzi je leta 1565 izdal knjigo z imenom »Zgodovina novega sveta«, v kateri je tudi žetvopis umetnika Giorgio Vazaria. Venzonzi piše o Vazariju istotako dogodbico, ki se je pripetila leta 1421, torej še prej kot je bil Kolumb rojen. Tudi Vazari je napravil nekdo umetnost za kar so mu bili drugi zavistni. Ponudi jim je jajce, naj ga postavijo pokonci na gladko mizo, ko ni mogel tega storiti nihče, pa je samo postavil trdo kuhano jajce na mizo. Nasprotniki so trdili, da bi oni tudi lahko to storili, a on jih je zavrnil kakor Kolumb svoje nasprotnike. Venzonzi sploh na isti način opisuje zgodbo o jajcu, kako je z njim umgal Vazari svoje nasprotnike, kot jo opisujejo zgodovinarji o Kolumbu.

Zemlja za poselitev

250.000 dešatin (skoro 1. milijon njiv) zemlje je dala Sovjetska vlada v jugovzhodni Rusiji (na Denu in Kubani) in ob Volgi na razpolago za poselitev.

Brez kraljeve glave

J. M. v Bo: Napiši tudi iz drugih krajev kaj!

Renée: Poročilo pride prihodnjic.

Izdajatelj: I. O. Komunistične stranke "talie
Odgovorni urednik: Posl. Giuseppe Relione
Tiskarica: "Il Lavoratore".

Tako izgleda fašistovska vlada

grešana tar da je odseval z nje vsaj žarek tiste lepote, plemenitosti in otroške, verne zaupljivosti, ki sem jo gledal pred seboj bolj z ljubeznijo svojega srca, nego s svojimi razboletimi očmi. Iz težkih nese, iz opojnega vzduha in izpod črnega, smajastega dima sveč se je svetil bel, smejajoč obraz, kakor upanje in vera v bliskovitost.

Ko sem odpotoval na Dunaj, sem vzel podoba seboj. Spravil sem jo med knjige in papirje ter je nisem videl dolga leta. Zgodilo pa se je, kakor da sem bil to smrti truden popotništva, skrihi in samoubojstva. Zakaj človek postane časih kakor pred ogledalom, premeri z enim samim pogledom svoja življenja, vse od prvih let pa do tistega zadnjega dne, ki je skrit tam daleč v prihodnosti; prebude mu tica, srce mu zastane: »Kod si hodil, ne-srečnejši? Čemu se daješ skozi pustino?«

Tisto jutro sem iskal med knjigami in papirji, da bi našel podoba svoje matere, da bi se poslovlil od edinega obraza, ki sem ga v tistem trenutku ljubil. Iskal sem dolgo. Papirji so bili prašni in zarumeneli, na nekaterih se je kornaj še poznala pisava. Posmi so bile, nekatere se iz otroških let, in zgodbe, v katerih se ni bilo grenkobe poznajati.

Ko se mi je tresel v rokah oprešeni, zarumeneli papir, me je spreltel mraz od

groze. Nekdo je bila tam materina podoba, zdaj je ni bilo več. Komaj da so se še poznale izgajene zabledle senice, komaj se da se je svetilo izza njih megleno in motno, kakor zastirta luč. Očital sem si v svojem srcu:

Daleč je njen grob, zapuščen od vseh, samotni in žalosten, kakor so grobovi neznanih popotnikov! Daleč je ona sama, pozabljena od nas, ki smo se bili brez vodnika in brez cilja razbegli po svetu kakor jata golobov, kadar plane mednje jastreb — smrt. Kakor njen grob in kakor ona sama; tuja in daljna je njena podoba mojim očem, ker je bila dolga leta tuja in daljna moji duši!

Stopil sem k oknu, da bi pogledal, če je moč ljubezni in spomina velika dovolj, da bi iz senc in prahu priklicala zabledeli obraz. Z očesom nisem videl, komaj da sem z mislijo slutil zabrisane poteze, luči in senice, ki so se brezoblične prelivale druga v drugo. Poizkušal sem, da bi odgrnil tisti sivi zastor; roka pa mi je bila okorna in plaha, obraz, ki sem ga prikladal, mi je bil tuji, ni bilo na njem tistega smehljaja, ki je razvedoval zadnjo tolažbo in slavno odrešenje, ni bilo plemenitosti, očistene in utrjene v brskosti. In ni bilo ljubezni, ki bi govorila z ravnostno tiho in prijazno v tej grenki uri. —